

Põllumeeste Kogude, Põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate Koonduse Riigikogu rühma

avalik teletus

kõigile Põllumeeste Kogudele, Põllumeeste, asunikkude ning väikemaapidajate
Koonduse osakondadele ja
kogu põlluharija rahvale!

Põllumeeste Kogude, Põllumeeste asunikkude ning väikemaapidajate Koonduse Riigikogu rühm pöörab meie põlluharija rahva üldistes huvides kõigi Teie poole alljärgneva teletusega, et selgitada, kuidas asutati ühine võimas Põllumeeste erakond ja kuidas see jälle töötab.

Seisukord enne maaerakondade ühinemist.

Cesti iseseisvuse ajal tekkisid ning arenesid põlluharija rahva esindusena riigivallitsamiseks kaks maarahva erakonda: ühelt poolt Põllumeeste Kogud ning teiselt poolt Põllumeeste, asunike ja väikemaapidajate Koondus. Esialgu näis nende lahusele olewat õigustatud, sest tundus erinevust elulistes arusaamistes ja nõuetes vanatalunikkude ning mõisamaade talunikkude ja väikemaapidajate vahel. Maareformi lõppemisel ning asunike muutumisel iseseisvaks põllumeesteks kustusid kõik erinevused ning Cesti põllumeeste pere oli küps ühiseks mõtteliseks.

Kahe maaerakonna edasine lahusele tähendas veel ühise põllumeeste pere mõttevõime vastastikust „veristamist“, ilma et selle aluseks oleks enam olnud ümavastastikust või programmiilise lahustumise. Sellest hoolimata arendati edasi riigile kui ka maarahvale kasutatav vaenuvõime võime maaerakonna poolt, sest nad olid ju lahjad. Riigikogus, wallavolikogudes, maakolikogudes, ühikutes, seltsides ja kõigis põllumajanduslikes ettevõtetes tees mihane mõttus, peamiselt ainult sellepärast, et põllumeeste tegelased olid kahes leiris.

Maaerakondade ühinemine.

Põllumeeste Kogude juhtiva tegelase R. Einbundi algatusel, millega ühines juba esimesel kõnelusel Põllumeeste, asunike ja väikemaapidajate Koonduse esimees D. Rõster, asuti mõlema maaerakonna ühendamise läbirääkimistele 1931. aasta lõpul enne jõulu. Põllumeeste Kogude ja põllumeeste, asunike ja väikemaapidajate Koonduse tegevustest poolt moodustati erakondade ühendamise läbirääkimisteks volitatud komisjon, kuhu kuulusid: R. Einbund, A. Tupits, prof. J. Muots ning R. Soonberg, H. Penno ja J. Zimmernann.

Läbirääkimiste tulemusena kirjutati alla 1932. a. alul mõlema maaerakonna ühendamise lepingule.

Leping:

„Meie riigivallitsamise terwendamiseks, põllumajanduslike huvide võimsaks kaitsmiseks ja rahjuliku elumise arendamiseks „Põllumeeste Kogude“ ning „Põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate Koonduse“ erakonnad ühinevad ühiseks erakonnaks alljärgnevatil alustel:

1. Erakonna nimetuseks on „Põllumeeste“ erakond. Võidakse tähendada valimiste nimetirjades ja erakonna nimetuses asunike ja väikemaapidajate, või väikemaapidajate nimetust lisaks Põllumeeste erakonna nimetusele. Erakonna nimetus otsustatakse lõpulikul põhikirja koostamisel.

2. Kuni Põllumeeste erakonna uue põhikirja registreerimiseni seniste mõlema tähendatud erakonna üleriiklikud organid ja maakondlikud organid ühinevad vastavalt ühisteks organiteks. Riigikogu rühmad ühinevad ühiseks rühmaks Põllumeeste kogude ja Põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate Koonduse nimetusele.

3. Põllumeeste erakonna kohapealseteks organiteks on kuni uue nimetuse kohaselt ümber registreerimiseni, Põllumeeste Kogud ja Põllumeeste, asunikkude ning väikemaapidajate Koonduse osakonnad, mille juures mõlemad tähendatud kohapealsed organisatsioonid võtavad liitmeid vastu hoolimata nende kuulususest

emb-kumba ülemaltähendatud senise poliitilise organisatsioonini.

4. Seniste erakondade üleriiklikud kongressid astuvad kokku ühise üleriikliku põllumeeste kongressina.

5. Riigikogu esimestele valimistele minnaise nimetirjades alusel, mille juures tähendatud seniste erakondade üleriiklikud juhatused on leppinud kokku valimise nimetirjades koostamiseks nagu see ka vana juure lisatud käesolevale punktile.

6. Peale ühinemise otsustamise vastavalt kummagi erakonna üleriikliku täiskogus ja tekkimitees, asub ühinenud erakondade üleriiklik juhatus Põllumeeste erakonna põhikirja koostamisele ja registreerimisele, mis esitatakse selle järele heakskiitmiseks üleriiklikule kongressile. Erakonnad loetakse aga tegelikult ühinemise peale otsustamise vastavalt üleriiklikus täiskogus ja tekkimitees, ja sest ajast algavad kõik organid, nagu tähendatud ülemal, Põllumeeste erakonna ühist tegemust.

7. Punkt 6. tähendatud ajast peale kohustuvad mõlemad senise erakonna organid loobuma igahugusest vastastikusest agitatsioonist ja erandlikust tegemusest oma senise erakonna huvides ja kõik oma paremad pühendused ühise Põllumeeste erakonna eduks.

8. Käesoleva lepingu kinnitavad mõlema senise erakonna juhatuse poolt selleks volitatud esitajad oma allkirjadega.

Tallinnas, 3. märtsil 1932.

Üleriiklike Põllumeeste esituse nimel: A. Sürman (esimees), S. Oiderman (peasekretär).

Põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate Koonduse nimel: D. Rõster (esimees), E. Riga (peasekr.).

Lepingu allkirjutamise järel astusid kokku kummagi erakonna üleriiklikud täiskogud (tekkimitee) ja kinnitasid omalt poolt maaerakondade ühinemise ühise erakonnaks.

Põllumeeste kogude ja põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate koonduse ühine suur põllumeeste kongress

29. veebruaril ja 1. märtsil 1932 astusid kokku Tallinnas Estonia saalis ühinenud põllumeeste erakonna suur kongress, millest võttis osa üle 1200 saadiku kohadelt. Mõlemapoolset eelkongressid kinnitasid ühinemise. Ühinemise kiitis heaks mõjuma ühamaaliku ja talupojaliku meeleavaldusega suur ühine kongress.

Samal ühisel kongressil toimus ka ühinemise valmistamine ning kiigutamine vaimulik talitus õpetaja P. Kuusiku poolt, kes ütles muuseas: „Kui meie nüüd ei tee, mis peame tegema, siis kaotame õiguse edaspidi teha.“

Selgitades põllumeeste suurkongressi tööde rohelist raamatut, leiame seal meeleolurikast materjali ühinemise kiitmiseks.

Juba eesõnas öeldakse: „Saatus tahtis, et Cesti põlluharijate liitumine pidi hargnema kahes moodis, kes omavahel mõisteleid ja mõitlaid. See tekkis aastaid ja neelas ära palju organiseeritud maarahva energiat.

Mahepeal muutis aga Cesti rahva, eriti maarahva elutingimused kriisi tõttu õige rasketeks. See ei saanud jääda mõjuta ka mõlema maaerakonna vastastikuse suhtumise peale. Niihasti põllumeeste kogud, kui ka põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate koondus nägid ära, et seisukord on sarnane, kus Cesti riigi ja rahva huvid nõuavad omavahelist lahkelide unustamist, ning kõikide jõudude üksteisest rakendamist tööle terve meie kodumaa parema tuleviku heaks.

Selle riiklikult ja rahvuslikult õige aratundmise tagajärjeks oligi mõlema maaerakonna liitumine,

mille üksteisest kiitis heaks põllumeeste ühine ning võimas kongress.“

Põllumeeste Kogude Riigikogu rühma esimees A. Tupits ütles omas kõnes: „Mõlemad maaerakonnad peavad ühinema, et siis üheskoos jeda võimsamalt maarahva huvide kaitses. Maaerakondade ühinemine oli jeda kergem, et nende vahel mingisuguseid programmiilise lahustumiseid polnud, nagu see valitseb linnaerakondade vahel. Ma loodan, et kongress ühemeelselt kiidab heaks ühinemise.“

Põllumeeste, asunike ja väikemaapidajate Koonduse rühma esimees D. Rõster ütles omas kõnes: „Kahe maaerakonna tekkimiteed on kaalunud ühinemise küsimust ja leidnud, et programmi küsimustes ei ole kahe põllumeeste erakonna vahel lahustumiseid. Maarahva rasket olukorda saame ainult siis kergendada, kui kõik põllupidajad ühes lähewad, milleks on vajalik maaerakondade ühinemine, et maahäl võlaks võimsalt oma õiguste kohaselt ja paneks enese maksma meie vaba ja kalli ilamaa riiklikus töös. Samas nõuab maarahvalt ühtneelt ja jeda anname temale. See päem olgu suurimaks menestuspäewaks, mil kogu Cesti maarahvas pühakult töötab jädä ühte, et üheskoos pidada rasket mõitlust oma õiguste ja huvide eest riiklikus raamis.“

Prof. J. Muots ütles oma terwitavas kõnes: „Olgu selle ühinenud põllumeeste erakonna töö ja tegemus sama pikk, kui terve Cesti rahva iga. Olgu põllumeeste sõjariistad kõige paremast Damaskuse terasest tehtud relvad! Põllupidajad on need, kes aastajadade jookul on Cesti rahvuse alal hoidnud. Wiigu nüüd ühinenud põllumeeste erakond Cesti riiki parema tuleviku poole!“

R. Einbund ütles omas kõnes: „Suured erakonnad on võimelised talitama riiklikult, kuna väikesed erakonnad talduvad poliitilistesse kaubitsmistesse ja on valmis alati intriigideks. Seepärast on meie sihtis: vähem erakondi ja suuremad erakonnad! Suurte erakondade loomises on põlluharijail suured teened. Kui asunikud on näinud palju vaeva, et luua suurt asunike ja väikemaapidajate korraldust ja wanapõllumehed on teinud jeda veel suuremal määral ja kauema aja kestes, ja kui see töö on annud nüüd tagajärge suure poliitilise võimu tekkimiseks, siis tunneme sellest kõigist rõõmu. Teised aga ei tunne rõõmu meie ühinemiseft.“

Mul jääb rõhutada veel põllumeeste, väikemaapidajate ja kogu maarahva võimast ülesannet, mis on ühtlasi päevakõlaks eelolevas mõitluses, ja mis jääb püsima nii kaua, kui saamutatud mõit. See ülesanne on enamuse mõitmine Riigikogus.

Meie häädeks olgu: 51 põlluharijate esindajat Riigikogusse, kui jääb parlament 100 liiget, mõit vastavalt vähem, kui on liitmeid vähem. Jgatahes peame pühkima sinnapoole, et maarahval oleks Riigikogus enamuse.“

Wana Tarmastu põllumees, Minjon terwitab kirjalikult soowides, et põllumeeste erakondade ühinemine saaks pandud kirja tuldsulega.

Põllumeeste Kogude juht R. Püts ütles oma kongressi lõpusõnas: „Meie ühine kongress on maameeleolu märksõnandus nagu kolutaw vihm pärast äikeft.“ Mõlemapoolset kongressid volitatavad oma erakondade tekkimiteed (täiskogud) väljatöötama ja kinnitama ühise erakonna uue põhikirja.

„Sellega on wanapõllumeeste ja asunikkude ühinemine lõplikult otsustatud.“ Kostub maruline käteplagin.

Nii loeme suure Põllumeeste üleriikliku kongressi rohelisest raamatust.

Ühinemise tagajärg.

Waimustusega elluviidud maaerakondade ühinemine ja suures põllumeeste kongressil Sumala õnnistuse saanud põlluharija rahwa suur poliitiline ühinemine erakond andis minema lewadistel V. Riigikogu walimistel maarahwale suure mõidu. Loodi ühise Riigikogusse 42 jaadikut. Wastased jahmatasid, sest ei ootatud seda oodata. Arusaadawalt pandi liikwetele kõik abinõud, et halwata maarahwa mõjuvõimsat ning suurt poliitilist jõudu.

Ühisele mõistusele Riigikogus oleneb kõik sellest kumõrd ühemeelselt hõudab suur ühinenud põllumeeste rühm oma piiriete ning nõudmistele eest astuda wälja.

Ka mõõdund suures kofuastuwal V. Riigikogul ning tema poolt walitawal Wabariigi Walitajale seifid ees raskest ülesandest majanduslikkude raskuste kergendamisel, eriti aga põllumajanduse jaaduste hindade tõstmisel, sest need olid langemas ennenägematult madalale. Sindade tõstmiseks oli hädawajalikult tarwis ümberkorraldada meie rahandust, et kaotada kurnawahe, mis tekis Inglise naela langusest ja tõi meie põllumajanduse ja muude jaaduste wäljawehindadele miljardilist kahju. Ühtlasi oli tarwis laenukasutustesse sattunud põllumajapidamiste koormatus ümberkorraldada tasemele, mis mõimaldaks koormatise kandmise. Ümardam eksjonilaine tuli panna seisma. Märniselt tagasiõmbunud rahaliikumist oli tarwis muuta elawamaks.

Põllumeeste Kogude, Põllumeeste, asunikude ning wäikemaapidajate Koonduse ühise rühma rõhuv enamuse oli kindlatel majanduslikel ja rahanduslikel waadatel, mis oleks toonud elawust majandusesse ja kergendust põllumehe raskustele. Ühise rühma rõhuv enamuse ualaldas majanduse kawade elluviimisele oma liiget R. Einbundi, keda soowitas Riigikogu Esimehele kutsuda Wabariigi Walitajale juhiks. R. Einbundi Walitajale aegu koostati majanduse kawad ja ehitati seadustena Riigikogule wastuwõtmiseks. Kuid enne seda kutsus kessrühm oma ehitajad walitajale ära ja walitajale kriis oli käes.

Ühise põllumeeste erakonna ja riigikogu rühma lõhkumine algab.

R. Einbundi Walitajale ja ta töökawale jäi juba algusest jaadik wastasrinda põllumeeste ühise rühma wähemusgrupp R. Pätti, J. Teemanti ja M. Jürmani eestwõttel.

Suure rühma ja erakonna keskel ei ole selles ju midagi ühehäälsust, kui arusaamised lähewad lahku. Riisugusel korral jääb wähemus äraootawale seifukohale ja lasab enamuse tahtmisel tegutseda, ega hakka oma rühma enamuse wastu awalikult wõitlust pidama. Tähendatud wähemusgrupp talitas aga teifiti nähtawasti täie teadmisega. Juba R. Einbundi Walitajale walimisel efines J. Teemant Riigikogus wihasi nõretawa kõnega oma rühma liigete walitajale wastu ja kutsus sellega effile üldise halwaksapanu oma rühma liigetes. Wahekorrad hakkasid terawnema.

Walitajale tegewuse keskes pidasid wähemusgrupi inimesed läbirääkimisi koalitsiooni kaaslase kessrühma ühe tiiwaga ja alatasid sunnitada kessrühmas meeleolusid Walitajale kawakuste elluviimise wastu.

R. Einbundi walitajale langemisel, kriisi ajal hakkas ühise põllumeeste rühma wähemusgrupp pidama omawahelisi jalajasi koosolekuid ja rühma teadmata sobitama kofuleppeid sotsialistidega ning kessrühma wafaku tiiwaga. Selle tulemuseks oli, et ühise suure rühma wastupanu oma nõudmistele eest nõrgenes ja teistel rühmadel lootus tehis walitajale teha mõõdamines suure põllumeeste rühma seifukohadest. Sotsialistidel ja kessrühmal ei olnud tarwis enam põllumeeste rühmaga arwestada, sest selle rühma wähemus oli teinud nendega kofuleppe mõõdamines põllumeeste rühma tahtmisest, isegi ilma rühma teadmata.

Mii moodustas R. Pätti ühes M. Jürmani ja M. Luppiga Walitajale ühes sotsialistidega kessrühma kaastegewusel. Oma rühm, isegi rühma juhatus, jäi selle Walitajale tulekust teada 10 minutit enne walimist.

R. Pätti ühes oma kaaslastega andis majandusekawades kessrühmale järgi kõiges ja rahuldas sotsialiste nende nõudmistes jättes oma rühma tahtjama elulised nõudmised kõrwale.

R. Pätti Walitajale tuleku imelikud teed andsid suure hoobi Põllumeeste Kogude ja Põllumeeste asunike ning wäikemaapidajate Koonduse ühisele rühmale. Kuigi wäliselt jääd Riigikogus heatahtlikule ootusele, olid rühma sifemised wahekorrad täiesti riikutud, sest kõik tundsid, et enamuse tahtmisest ei hoolita enam, ja et wähemus tahab wägiwõltselt maha suruda enamust ja enamuse majanduspoliitilisi tõeksidamisi.

R. Pätti Walitajale sammud ja abinõud ei toonud ei kergendust majandusellu ega rahulolu ei maale ega linna. Üldine seifukord halvenes. Walitajale hääle-

kandja kiitusest hoolimata kaswas üldine murin ning rahulolematuse.

R. Pätti Walitajale ajal algas wähemusgrupp J. Teemanti, M. Jürmani ja M. Luppiga juhatusel aktiivset pealetingi ühinenud erakonna terwikule tema lõhkumiseks. Seal, kus erakonna maakondliked ja kohapealsed organid olid allakirjutatud lepingu kohaselt ja kongressi heakskiidul asunud ühisele tööle, asutasid uuesti nende eraldamisele. Ühistöö lõhutas ära. Maakondis, kus sellest hoolimata otustatakse jääda ühise erakonna tööle, hakatakse palgaliste sekretäride kaudu tegema ümber ühtsuid inimest, juhatusel liikmeid j. n. e., et need otustasid minna lahku.

Ühise erakonna põhikirja registreerimisest ei tule midagi wälja. Sellega wiivitatakse, kuni käesolewa aasta esimesel poolel wähemusgrupi poolt öeldakse põhikirja registreerimisest üldse ära, sest ühise rühma wähemusgrupp oli Kogude poole juhatuses enamuses.

Sellekohase ettemalmistuse ja maakonna tegelaste „ümbertegemise“ järgi kutsutakse lõpuks kofu käesolewa aasta aprillikuul Põllumeeste Kogude poole üleriiklik täiskogu (kessomitee). Olgu muuseas tähendatud, et täiskogu koosolekule ei kutsutud esindajaid neist maakondadest, kes seifid täiesti kindlasti ühise põllumeeste erakonna alusel. Täiskogu otustas juhatus eettepanekul kahe maaerakonna ühistööde mitte ühte astuda, waid jääda liidu alusele. Sellega, kui kui halwa kompromissiga oli sunnitud leppima ka Kogude poole teine osa R. Einbundiga eesotjas, et hoida ära täieliku lahkiminekut, nagu teifelt poolt alguses soowiti.

Riigikogu ühise rühma lahkiminekut ei kõnelnud ega otustatud ei täiskogus ega juhatuses. Seepärast pidi arwama, et ühinenud põllumeeste rühm jääb tegewusse.

Wõis oodata, et Täiskogu otstuse järgi juhatus teatab sellest otsekohe Koonduse poolele ja asub läbirääkimistesse liidu wahekorrad ja liidu omawaheliste organite kujundamise asjus. Seda aga ei sündinud. Koonduse pool mõis lugeda otstust ainult ajalehtedest. Nagu sellest nähtis, talitasid Kogude poole juhitud täiesti ühepoolset. Wõis kindlasti arwata, et Kogude pool oma ühise põllumeeste erakonna lõhkumise käigus jätab ometigi puutumata rahwa poolt walitud ühise põllumeeste kogude ja põllumeeste, asunike ning wäikemaapidajate koonduse suure Riigikogu rühma, seda rõhkem, et sellekohast soowi olid awaldanud paljud maakonnad.

Riigikogu rühma lõhkumine.

Kuid sündis footu wastupidiselt ülewal tähendud arwamisele. R. Pätti walitajale langemise järgi, walitajale hiljutise kriisi ajal, et talistada põllumeeste ühise rühma enamuse tahtekohaselt uue Wabariigi Walitajale moodustamist ja et kindlustada R. Pätti walitajale edasijäämist, olid nõupidamiseks kofu kutsutud mõniteistkümmend Kogude poole rühma liiget ja seal wõetud neilt allkirjad Riigikogu juhatusle, et nad asutawad Riigikogus uue rühma „Põllumeeste Kogude“ rühma nimetuse all. See sündis kõik kitsama ringi omawahel, ilma et oleks uue rühma asutamiseks sellekohast otstust tehtud isegi Kogude poole rühma koosolekul, wõi Kogude poole erakonna kessjuhatuses, keda täiskogu ometigi wolitas tarwilikke samme astuma.

Seefugune talituswiis ühise põllumeeste asja lõhkumiseks wihasas arusaadawalt neid, kelle seljataga seefuguseid otstuseid tehti. Arwati nähtawasti, et wõidatakse sunniteel tõmmata kaasa neid, kes Kogude poolt kogu aeg töötanud ühise põllumeeste erakonna kasuks ning eduks, ja kes seisnud suure waeiwaga ning waimustusega asutatud ühise suure põllumeeste erakonna alusel.

Riigikogu rühma lõhkumise tagajärjed.

Riigikogu ühise põllumeeste rühma lõhkumise tagajärjeks otustus, et 17 Kogude poole meest R. Pätti ja J. Teemantiga eesotjas asutasid uue rühma „Põllumeeste Kogude“ nimetuse all ja lahkusid ühise põllumeeste rühmast. Seitse Kogude poole meest, eesotjas R. Einbundiga jäid oma senisesse „Põllumeeste Kogude, põllumeeste, asunike ja wäikemaapidajate Koonduse Riigikogu rühma. Nad põhjendasid oma sammu sellega, Riigikogus sõna wõttes, et põlluharija rahwas on neid walimud ülewal tähendud ühise põllumeeste nimetuse rühma al ja nad ei leia olemat õigustatud lahku ühise rühmast ja minema kaasa uue rühma asutajatega. Seega jäi ühine põllumeeste rühm 25-liikmeliseks, kõige suuremaks rühmaks Riigikogus.

„Ülejooksikud“ wõi „Ärajooksikud“.

„Kaja“ kirjutab nüüd igapäew, et R. Einbund ja teised ühinenud põllumeeste rühma jäänud Kogude poole mehed olemat „ülejooksikud“ Koonduse leeri.

Mitte midagi sarnast aga ei ole. R. Einbund seletas juba Riigikogus kõige 7 nimel, et nemad on seniselt Kogude mehed, Koonduse organisatsioon nemad ei ole astunud. Aga ühisesse põllumeeste rühma jääwad edasi, nii nagu oli suure põllumeeste kongressi tahtmine ja Põlluharija rahwa tahtmine, kes neid walis Riigikogusse ühise Põllumeeste Kogude ja põllumeeste, asunike ja wäikemaapidajate Koonduse nimetuse all.

Põlluharija rahwas peab aga kindla seifukoha wõtna ühisele mõistusele „ärajooksikute“ juhtes. Sest need 17 meest Kogude poolt, kes lahkusid ühise rühmast on „ärajooksikud“ põlluharijate usalduse saanud ühisele suurele põllumeeste rindelt. Misfugune isiklik tõusejõud see pidi neid fundima „ärajookisma“, meie ei tea, aga nad „jooksid ära“ ja lahkusid põllumeeste ühise jõu.

Sõnad ja teod.

Ülewal nägime, milline leping sõlmiti kahe maaerakonna ühendamiseks, nägime samuti, millise suure poolehoiuga ja waimustusega kogu maarahwas ja üle 1200-pealine põllumeeste kongress kiitis heaks ühinemise. Waenuwõitlus kadus maalt. Ühisele arusaamisele, huwile ja sügawale isamaa-armastusele rajati põlluharija rahwa ühise poliitika töö. Seefuures wõeti wastu ühisele Sumala õnnistus suure saamutise eduks.

Ka põllumeeste juhitud kallastid talituse oma ilusaid sõnu. Aga kauaks? Ei ole saladuseks, et aja juhtidest oli ühinemisele poolenisti wastu, kuid leppisid sellega, kui paratamatusega, sest tunti, et üldine olukord ja rahwas nõuab seda. Samadest juhtidest leidusidki tegelased, kes algasid warsti ühise põllumeeste erakonna lõhkumist ja lahkimist, selle asemel, et kogu oma jõu ja leplikuse pühendada ühise asja ja ühise aate ülesehitamisele. Kuidas see sündis, lugefime ülewal ainult mõnes üldjoones.

Sgatahes Eesti põlluharija rahwa ühisele poliitilisele mõistusele on antud selja tagant raske hoop sellega, kui lõhuti ühine suur põllumeeste rühm Riigikogus.

Kõik ja wastastikune sifuta waenu ässitus on kantsud uuesti põllumeeste ühisesse perre.

Kuidas edasi?

Kas ühine Eesti põlluharija rahwas lasab seda oma turjal, oma puhtail ühispuuetel sündida. Meie arwates mitte. Selleks ongi ühine Põllumeeste Kogude, Põllumeeste, asunike ja wäikemaapidajate koonduse rühm Riigikogus jäänud kofu, hoolimata „ärajooksikust“, et kanda edasi seda tööd, millele pani aluse wiimane ühinenud põllumeeste suurkongress.

Ühine põllumeeste pere ja ühinenud põllumeeste erakond tuleb kongressi otstuse ja meeleolude kohaselt ülesehitada. Mis on pandud ühte Sumala sõnal, ei tohi inimese käsi lahutada. Ühinenud põllumeeste rühm Riigikogus on praegu veel ainaks ühisele organiks ühinenud maaerakondadele ja ta wõtab enesele raske ülesande wiia ellu suure Põllumeeste üleriikliku kongressi püha tahtmise, et põllumeeste ühine pere kaswaks ning kofuks. Selleks peab olema walmis, et ehitada üles ja wiia lõpule ühise mõimsa põllumeeste erakonna asutamise.

Seniks aga kõik Põllumeeste Kogud, Põllumeeste, asunike ja wäikemaapidajate Koonduse osakonnad, ärge laske endid mõimsas ühistöös lõhki ajada. Istuge wastu palgalistele agitatoritele ja teistele tegelastele, kes tulewad teie suure lõhkumise juttudega. Kõik sellekohased kirjalikud juhtnõõrid, mis kutsuwad Teid lahustööle, tulewad põllumeeste ühise pere lõhkumise puuetest ja lõhkumise puudjailt.

Põllumeeste lipu mõidukäik.

Põlluharija mõistuse wärv on roheline. Põllumeeste lipp on roheline lipp. On leidunud juhte, kes püüawad roheline lipu muuta kutsa ringkonna lipuks. Põllumeeste ühise mõistuse pere puudeks peab jääma, kanda roheline lipu mõte kogu Eesti põlluharijate ühisepere lipuks, kinnitades ta kälge mõistuse märgi, mis peab tähendama igawikku ja usku.

Sgawiku tunne rimmis ja usutunne südamas astub Eesti põlluharija elumõistuse enese õiguste ja oma isamaa eest.

Olge walwel ja olge walmis!

Põllumeeste Kogude, Põllumeeste, asunikude ja wäikemaapidajate Koonduse Riigikogu rühma juhatus.